



**"hayatım boyunca hep aşkla yaşadım"**

**Prof. Dr. HALUK DURSUN**



Röportaj ve Fotoğraf  
ÇİĞDEM KÜPÇÜ  
cigdemkupcu@yahoo.com

**Prof. Dr. Haluk Dursun... 25 yıllık öğretim üyesi, aynı zamanda Ayasofya Müzesi Başkanı... Papa 16. Benedikt'in ziyareti sırasında Ayasofya'yı gezdiren kişi... Hepsi bir yana "İstanbul'u Yaşama Sanatı" kitabının yazarı ve anıt ağaçlar ile flora konusunda bir uzman... İstanbul'a "Eğer ele geçmezse sevdiğimiz, çare ne? Eldekini sevmeliyiz!" diye yaklaşan, muhalif olduğu kadar, her şeye aşkla yaklaşan karakteriyle Prof. Dr. Haluk Dursun, farklı bir portre çiziyor... Onunla yapılan her sohbet, derin bir muhabbete dönüşüyor. Şimdi sizler de bu muhabbetlerden birine davetlisiniz...**

**Çiçeklere ve anıtsal ağaçlara olan bu derin muhabbetiniz nereden geliyor?**  
Okuduğum ilkokul, 2. Abdülhamit dönemindeki taş mektepler serisindendi. Okulun bahçesinde duran ve altında oyunlar oynadığımız büyük çınarın belki üzerimde ayrı bir etkisi vardır. Filozofik boyutuna bakarsanız, Orta Asya kültüründe "ağaç kültü" kavramına rastlarsınız. Bazı ağaçlara kutsiyet yüklenir. Kayın ve karaçam ağaçlarını örnek verebiliriz. Osmanlılarda ise, kuruluş aşamasından itibaren çınar ağacının sembol olarak kullanıldığını görürsünüz. Birçok mistik harekette ağaçla ilgili bağlantı vardır. Bektaşî kültüründe karadut ağacı öne çıkar... Eski İstanbul türbelerinde çitlembik ağacı ile karşılaşsınız...

**Sizin örneğinizden hareketle devam edelim... Neden çitlembik ağacı farklı algılanıyor?**  
Dekoratif özelliğinin yanı sıra yaşama azmi dolayısıyla... Çok uzun yaşar çitlembik. Aynı durum, yine dekoratif olan selvi ağacında da geçerlidir. "Mezarlık ağacı" olarak bilinir ve ölümden sonra dirilişi sembolize eder. Yapraklarını dökmez... Boğaziçi, bu açıdan yaygın bir selvi dekoruna sahiptir. Gördüğünüz gibi bu konu gerçekten derin bir muhabbettir...

**Çocukluğunuzda da aynı ilgiye sahip miydiniz, yoksa çocukluğunuzdan gelen ilgi, zamanla bilgiye mi dönüştü?**  
Açıkçası küçükliğümden beri özel merakım var... Zeytin ağaçlarıyla dolu bir yerde büyüdüm. Biliyorsunuz, zeytin ağacı bütün dinlerin ortak kutsal ağacıdır. İki bin yıllık bir geçmişi vardır. Hâlâ Kudüs'te Hz. İsa'nın dibinde oturduğu zeytinler korunur ve özel seremonilere sahne

olur. Hz. İsa'nın zeytin ağaçlarında yapılan o seremonilerin birkaçına katıldım. Bendeki, nedenini bilemediğim bu ağaç ilgisi, zamanla araştırmalara dönüştü. Anıt ağaçlara, çınarlara özel ilgim oldu. "İstanbul'un çınarları" ile başlayan araştırmalarım, "Anadolu çınarları" ve "Osmanlı çınarları" diye sürdü. İtiraf etmeliyim ki, bunun sonu gelmeyeceğe benziyor. Yıllardır anıt ağaçları bulmaya, ölçmeye devam ediyoruz. En son Yunanistan'ın Arta şehrinde anıt ağaç olan muhteşem bir çınar bulduk.

**"Anıt ağaç"ları nasıl arayıp buluyorsunuz?**  
Birkaç yolu var. İlk yol, seyahatnamelerde izlerini sürersiniz. Yani, öyle bir ağaçtır ki, seyahat edilen yeri anlatırken o ağaçtan bahsedilmesi zorunludur... Ayrıca, geçmiş derin olan o ağaçların bugüne gravürleri kalır. Ama Yunanistan'daki o çınarı bulmam tamamen kismet ve rastlantı işiydi. Oraya ziyaret nedenim, 15. yüzyıldan kalma bir taş köprüyü görmektir. Taş köprü'nün çevresine göz gezdirirken üç, dört tane çınar gördüm... Yaklaşık yedi metrelerdi ve hiç de fenâ sayılmayan





güzel çınarlardı... Köprü'nün üzerinde yürümeye başladım ve o özel çınara görür görmez çarpıldım! Müthişti... Çok yaşlıydı... Hemen ölçümüne başladım. Ne yazık ki yanımda, boğumlu özel ölçüm ipim yoktu. Bu durumda ya adımlar ya da kollarınızı açarak ölçersiniz. Çınar, 18 küsur metre çıktı.

**Sevgiliden bahseder gibi anlatıyorsunuz...**  
**Mevsimi, zamanı geldiğinde açacağı nı bildiğiniz bir çiçeği görme isteği, vuslata erme, sevgiliye kavuşma halinizmi?**

Aynen öyle... Evimde sümbüller yetiştiriyorum mesela... Yılın ilk açan sümbülünü yaşlı anneme götürüyorum hep; annem için o yılın ilk sümbülünü görmek bir mutluluk kaynağıdır. Osman Hamdi Bey'in sümbülleri var bende.

**Osman Hamdi Bey'in sümbülleri nasıl sizde olabiliyor? Bunun bir hikâyesi olmalı ?**

Müzeci olarak bilinir, büyük ressamdır kendisi. Eskişehir kasabasında bir köşkü vardı ve orada sümbül yetiştirmiş. O köşk daha sonra korundu, köşke bakan kişi o sümbülleri çoğalttı ve ticari bir hale getirdi. Bunlar kokulu Osmanlı sümbülleridir, özeldir. Çünkü, Avrupa sümbülleri kokmaz. Ben o bakıcıdan aldım Osman Hamdi'nin sümbüllerinin soğanını... Sümbül de benim için farklıdır. Okul hayatım boyunca Osmanlı sümbüllerini bütün öğrencilerime ve çevreme öğretmeye çalıştım; bugün sümbül meraklısı gruplar oluştu. Viyana'da öğretim üyeliği yaptığım dönemdeki öğrencilerimle hâlâ ülkeler arası bir sümbül muhabbeti yaparız...

**Bir de Erguvan Dostları grubunuz vardı, devam ediyor mu?**

Evet devam ediyor. Ben karakterim nedeniyle muhalefet ruhuna sahibim, yani herkesle beraber aynı safta olmaktan hoşlanmıyorum. Bir şeyi keşfetmeyi seviyorum ama herkes birden o keşfin üzerine geldiği anda bende soğukluk oluyor. Şimdi erguvan çok harcılaem yani popüler oldu. Bende leylak merakı başladı. Fenerbahçe Parkı'nda çok güzel

bir leylak parkı yaptık. Onu yasemin ve çiğdem parkı izledi...

**Koku, sizin için özel bir anlam taşıyor olmalı ?**

Kokunun insanların dünyasında ve hatırasında çok yeri vardır. Kokulu çiçekler yasemin, Osmanlı sümbülü, beyaz zambak her zaman hayatımda olmaya devam ediyor. İstanbul kültüründe de kokulu çiçeklerin yeri çok başkadır.

**Sizin hayatınızda ağaç ve çiçek kadar İstanbul da çok önemli bir imge. "İstanbul'da Yaşama Sanatı" kitabınızla, İstanbulluluk kavramına "nostaljiye reddiye" yaklaşımı getirdiniz...**

Bugün sayısı gittikçe azalan ve yaşlanan İstanbullu olmayı yaşayarak gelen bir grup, bir de İstanbulluluğu yeni baştan öğrenen ve yaşamaya çalışan bir grup var. Bunlar İstanbullu değildir, bu kentte doğmadılar ama İstanbul'da yaşadıklarının farkına vardılar. "Nostaljiye reddiye" yaklaşımım da biraz farkına varmakla, o ritüeli yaşamakla ilgili...

**Son olarak Ayasofya Müze Başkanı görevinizle de gündeme geldiniz... 4. yüzyıldan beri İstanbul'un ayrılmaz parçası Ayasofya'da olmak sizde nasıl duygular uyandırıyor?**

Topkapı Sarayı Müzesi, Türk İslam Sanat Eserleri Müzesi ve Ayasofya Müzesi olmak üzere İstanbul'da üç müze başkanlığı kuruldu. Ayasofya Müzesi, tek başına bir grup. Buraya Bizans döneminden kalan Aya İrini, Kariye, Mozaik Müzesi vs. bağlı. Ayasofya Müzesi Başkanlığı teklifini önce kabul etmedim. Öyle bürokratik bir tip değilim. Kabul etmemde, Bizans tarihi alanında öğretim üyesi olmam, Osmanlı medeniyetinden anlamam etkili oldu.

**Akıllardaki "müze başkanı"ndan çok farklı bir portre çiziyorsunuz...**

Hayatım boyunca hep aşkla yaşadım. Zoraki bir bürokrat olarak bulunmak benim için zül olurdu. Normalde müze başkanları her gün müzede olmazlar, müze müdüriyeti yürütür o işi. Başkanlık biraz daha temsil işidir. Ama Ayasofya beni kendine çok bağladı. Gelemediğim











zaman üzüyor, geldiğim zaman da çok seviyorum. "Hayranlıkla seyretme" açısından baktığım Ayasofya, hafta içi bir gün ziyarete kapalı oluyor. O gün bana kalmış oluyor. Ayasofya'ya yalnız bakıyor, yeni keşifler yapıyorum. Ayasofya'da müthiş bir renk var! Ayasofya'yı sadece bir bina, bir kubbe yükseltisi olarak görenler, içerisindeki müthiş çeşitliliği ve kültürel zenginliği göremeyenler. Mimari objelerin çokluğu veya mistik birtakım duygular açısından eşsiz bir yer... Ayrıca, öğretmeyi ve öğrenmeyi seven biri olarak burada enteresan bir şey yapıyorum. Zaman zaman ziyaretçilerin arasına karışıyor, meraklı tipleri seçerek onlarla sohbet ediyor, bilgilerimi paylaşıyorum ve onlar benim kim olduğumu bilmiyor!..

**Papa'nın ziyareti boyunca kendisine siz eşlik ettiniz, Ayasofya'yı anlattınız...**

Açıkçası Papa ziyareti beni de aşan bir atmosfer yaşattı. Papa'nın burada ibadet etmesi ve ona yönelik bir jest hareket yapması ihtimali vardı. En önemlisi Ayasofya'nın bir kilisesi merkezi olmaktan çıktığını, birkaç kültürden meydana gelen bir kompleks olduğunu, Helenistik,

Bizans ve Ortodoks dönemlerinin yanı sıra Osmanlı döneminde de birçok yeni eserin eklendiğini Papa kabul etmiş oldu. Biz kendisini karşıladığımız kapıdan itibaren bir bilgi bombardımanına tuttuk. Bu bilgi bombardımanı içinde, Ayasofya'nın tek başına bir birim olmadığına vurgu yaptık, bahçedeki şadırvandan Sübyan Mektebi'ne, içerideki kütüphaneden padişah hatlarına kadar her şeyi anlattık. Kendisi ısrarla ne kadar çok ve etkileyici şeyler öğrendiğini vurguladı. Kendisine önemle, Ayasofya'nın bir kilise olarak kurulmasına rağmen, 1453'ten sonra cami olduğunu ama 1935'ten itibaren burada asla ibadet edilmediğini söyledim. Papa da zannederseniz mesajı aldı.

**Papa, sohbetiniz sırasında en çok nelere ilgi gösterdi?**

Restorasyonu ve bakımı ile ilgili birtakım sorularından daha çok kubbedeki kitabelerde, surelerde, ayetlerde neler yazıldığını sordu. Konuk defterine yazdıklarında da memnuniyetini belirtti. Burada kendisine çeşitlilik içinde birlik kültürünü verdik, o mesajı aynen algıladı.





*Farklılık Sizin  
Ayricalığınızdır*

**DETAY**  
**DAĞITIM**

Tel.: 0212. 216 01 86 • 213 10 43 • 216 02 31  
Fax: 0.212 213 10 44